

Осьмак А.С.

*доктор філософії з публічного управління та адміністрування,
доцент кафедри національної економіки та публічного управління,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

НОВІ ФОРМИ ВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ ТА МЕТОДИ ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНИМ АТАКАМ

З початком активної фази російського вторгнення в Україну у 2022 році значно посилилась операції інформаційного впливу з боку РФ. Варто зазначити, що російський погляд на сучасну війну ґрунтується на ідеї, що основним бойовим простором є свідомість, психічний стан, розум, і, як наслідок, у війнах нового покоління для досягнення переваги у військах та контролі над зброєю, морально-психологічно пригнічуючи особовий склад збройних сил противника та цивільне населення, має домінувати інформаційно-психологічна складова. Основна мета – звести необхідність розгортання жорсткої військової сили до мінімуму, щоб збройні сили та цивільне населення супротивника підтримували нападника на шкоду власному уряду та країні [1]. Практичним підтвердженням реалізації таких поглядів свідчить, у тому числі, заява посадових осіб російської окупаційної армії про формування військ інформаційних операцій [2].

Об'єктом інформаційно-психологічних впливів інформаційної війни насамперед свідомість об'єктів інформаційного впливу - реципієнтів. Тому засоби впливу будуються на основі психології та соціальної інженерії. Розвиток цих наук підсилюється застосуванням інформаційних технологій у сфері комунікацій, які надають можливість охоплювати чисельну аудиторію. [3].

Інформаційна війна – це концепція, яка передбачає управління інформаційно-комунікаційними технологіями для досягнення конкурентної переваги над супротивником, маніпулювання інформацією, якій довіряє

об'єкт інформаційного впливу та спрямована на неусвідомлене прийняття рішення проти своїх інтересів, створюючи у свідомості реципієнтів специфічний образ світу, що відповідає цілям інформаційної війни в інтересах того, хто її веде.

Протидія в інформаційній полягає в контролі власного інформаційного простору, захисту доступу до власної інформації під час отримання та використання інформації опонента, руйнуванні інформаційних систем ворога та порушення інформаційного потоку. Сучасна інформаційна війна – результат технологічного розвитку, що призводить до збільшення швидкості та масштабів поширення інформації. Варто зазначити, що кібервійна, на відміну від інформаційної війни, націлена на комп'ютери, мережі, програмне забезпечення та системи управління та ставить за мету захоплення даних, відстеження об'єктів, порушення роботи інфраструктури, проте кіберпростір і пов'язані з ним галузі нових технологій створюють актуальне поле для інформаційної війни.

Інформаційна війна може включати збір тактичної інформації, підтвердження достовірності такої інформації, поширення пропаганди або дезінформації з метою деморалізації або маніпулювання ворогом і громадськістю, підриваючи якість інформації противника та відмову в можливості збору інформації для протиборчих сил. Інформаційна війна тісно пов'язана з психологічною війною, вплив якої спрямована на емоції, мотиви, об'єктивні міркування та поведінку урядів, організацій, груп та окремих осіб. Нині інформаційна війна часто відокремлена від активної фази військового протистояння і створює окремий інформаційний фронт.

Кіберінформаційною платформою для ведення інформаційної війни є мережа інтернет, соціальні медіа та сервіси обміну миттєвими повідомленнями. З огляду на швидкість комунікації, широке охоплення та низьку вартість інформаційних або дезінформаційних кампаній, саме соціальні мережі відіграють вирішальну роль в інформаційній війні. Ресурси

соціальних мереж стають цінним джерелом інформації про цільові групи, на які має бути спрямована інформаційна або дезінформаційна діяльність, а також платформою для ведення розвідки на основі відкритих джерел (Open source intelligence, OSINT). За останніми дослідженнями, соціальні мережі є основним джерелом інформації для 69% громадян України, а Телеграм займає провідну позицію (44%) серед сервісів обміну миттєвими повідомленнями [4].

Зміна інформаційного ландшафту, спричинена активною фазою вторгнення росії в Україну, що характеризується зростанням значення сервісів миттєвого обміну інформацією та високим рівнем індивідуальної участі, а також використання нових моделей ведення інформаційної війни ставить перед органами публічної влади України завдання активної протидії кіберінформаційним атакам, вироблення практик та інструментів боротьби проти їхніх проявів, зокрема, активний моніторинг соціальних мереж та інших каналів інформації в тому числі з використанням інструментів штучного інтелекту та протидезінформаційна діяльність у тому числі на платформах зазначених сервісів.

Список використаної літератури:

1. Berzin Yan. Russia's new generation warfare in ukraine: implications for latvian defense policy, *National Defence Academy of Latvia, Center for Security and Strategic Research, Policy Paper no 02 April 2014*. URL: sldinfo.com/wp-content/uploads/2014/05/New-Generation-Warfare.pdf
2. Попова Тетяна. Війна і пропаганда. Як працюють війська інформаційних операцій Росії? 6 березня 2016, URL: www.radiosvoboda.org/a/28351969.html
3. Кобільник Б.Ю., Гізун А.І. Роль інформаційно-психологічних впливів у інформаційній війні. *Актуальні задачі та досягнення у галузі кібербезпеки Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 23–25 листопада*

2016 року, м. Кропивницький с. 28 URL: kbpz.kntu.kr.ua/wp-content/uploads/2020/04/Актуальні-задачі-та-досягнення-у-галузі-кібербезпеки-2016.pdf

4. Опитування КМІС «Демократія, права і свободи громадян та медіаспоживання в умовах війни». Липень 2022. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20220817_z/Дослідження_Демократія,_права_і_свободи_громадян_та_медіаспоживання_в_умовах_війни.pdf

Піддубний С.А.,

*Кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних технологій
КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, представник ГО «Істок»*

УЧАСТЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ПРОТИДІ ФЕЙКАМ

Агресія Російської Федерації проти суверенітету і територіальної цілісності України є конфліктом спрямованим на вирішення долі пострадянського світу: демократичний шлях або пустка автократії. 30 років розбудови незалежності України супроводжувалося постійною гібридною неоголошеною війною з боку Росії. Одним з найбільш явним компонентом цього наступу проти самостійності українського народу – є дезінформація та інформаційні атаки, що на думку М. Присяжнюк та О. Карповича, є нічим іншим як інформаційна зброя [1]. Фейки, що стали звичним засобом розхитування українського суспільства із середини, стали у ХХІ ст. не менш небезпечними ніж військові дії та економічні санкції.

За тлумаченням Великої української енциклопедії фейк - це повністю або частково вигадана інформація про суспільні події та людей, яка містить усі ознаки правдивого повідомлення, але його фактаж умисно викривлений, поданий частково чи повністю зі спотвореним контекстом. Автори